Влада Олександрівна Гусєва,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ВІДОМОСТЕЙ З ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОРТАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ЩОДО ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Одним із завдань правоохоронних, правозастосовних, а також виконавчих і законодавчих органів нашої держави є визначення можливостей використання у процесі розслідування кримінальних правопорушень сучасних техніко-криміналістичних засобів та подальше їх запровадження. Зазначений процес має супроводжуватися закріпленням відповідних положень у чинному законодавстві, адже лише у такому випадку, здобуті докази будуть визнані судом допустимими.

Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень розглядають як наукову і прикладну категорії криміналістичної науки. Учені скеровують свої зусилля у напрямі дослідження обох складових. Серед останніх праць у цьому напрямі відрізняються роботи В. В. Арешонкова, О. В. Карнаухова, С. І. Перліна, Ж. Л. Рибалко, Ю. М. Чорноус та ін.

Вагому складову техніко-криміналістичного забезпечення становить інформаційно-довідкове забезпечення, що передбачає використання під час розслідування інформації, що міститься в різних інформаційних системах, незалежно від їх відомчої належності.

Розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів, до яких ми відносимо: опір працівникові правоохоронного органу (ч.ч. 2, 3 ст. 342 КК України), втручання в його діяльність (ст. 343 КК України), погрози або насильство щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України), умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (ст. 347 КК України), посягання на його життя (ст. 348 КК України), захоплення працівника правоохоронного органу як заручника (ст. 349 КК України), самовільне присвоєння владних повноважень (ст. 353 КК України), неможливе без використання різного роду інформаційних систем.

Ми пропонуємо зупинитися на визначенні значення інформації, отриманої з інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – ІПНП) під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів.

ІПНП складається з таких інформаційних підсистем: «CUSTODY RECORDS» (тестова експлуатація); «Єдиний облік»; «Інспектор»; «Адмінпрактика»; «Атріум»; «Гарпун»; «ДТП»; «Домашній арешт»; «Дорожній лист»; «Доручення слідчого»; «ЕЗК» «РЕЗ та ВП»; «Затримані та доставлені»; «Коронавірус»; «Облік GPS-пристроїв»; «Облік SIM-карток»; «Облік ППОК»; «Облік тимчасово відсутніх»; «Об'єкти дозвільної системи»; «Особа»; «Паспорт поліцейської дільниці»; «Патрулі»; «Пізнання»; «Розслідування»; «Склад»; «Слід»; «Службове завдання»; «Службовий транспорт»; «Терміновий припис»; «Геопортал».

Необхідність використання інформації з деяких визначених інформаційних підсистем виникає вже під час першочергової слідчої (розшукової) дії – огляду місця події. Можливість такого доступу забезпечується через планшетні засоби, які отримує слідчий, який входить до складу слідчо-оперативної групи. При цьому доступ можливий лише на ділянці місцевості, на якій забезпечується доступ до мобільного інтернету.

Під час огляду місця події, у разі наявності інформації про особу, яка може бути причетна до вчинення кримінального правопорушення, з метою отримання даних про місце її реєстрації або фактичного проживання можливо здійснити запит до інформаційної підсистеми «Особа». Тут же можна отримати інформацію про повні анкетні дані особи, усі звернення особи до поліції, вчинені нею адміністративні правопорушення або кримінальні провадження, у яких особі повідомлено про підозру чи факту перебування її у розшуку. У разі якщо особі було повідомлено про підозру, то дані про особу будуть доповнені ще й особистим фотознімком. Отримана інформація може бути використана для затримання злочинця по гарячих слідах.

Водночас слід наголосити, що наразі вагомого значення набуває аналіз відкритих джерел інформації (Open Source Intelligence), який здійснюється за допомогою відповідного програмного забезпечення. Уважаємо, що такі технології повинні бути впровадженні до ІПНП з метою пошуку особи за ознаками зовнішності у межах інформації, що зберігається в інформаційній підсистемі «Особа», маємо на увазі за фотознімками. Такий напрям діяльності дозволить швидше здійснювати установлення злочинців та їх розшук.

Велика кількість посягань на життя працівників правоохоронних органів вчиняється із застосуванням вогнепальної зброї. У випадку виявлення під час огляду місця події або обшуку вогнепальної зброї, за її номером, серією та назвою може бути здійснено пошук по інформаційній підсистемі «Об'єкти дозвільної системи». За результатами здійсненого запиту буде отримано інформацію або про її власника, або про перебування її у розшуку. Така інформація буде використана під час розслідування з метою побудови слідчих версій, а також визначенні алгоритму подальших слідчих і процесуальних дій.

Відносно недавно було запроваджено ведення підсистеми «Слід», яку наповнюють інспектори-криміналісти. Облік такої інформації ведеться за такими категоріями: фотозображення слідів рук; фотозображення слідів підошов взуття; фотозображення слідів знарядь зламу; фотозображення слідів структури матеріалу (рукавичок); фотозображення слідів протекторів шин транспортних засобів; мультимедійна інформація (фото-, відео-, звукозапис) щодо осіб, які причетні до вчинення кримінального правопорушення; мультимедійна інформація (фото-, відеозапис) обстановки події, що сталася; інформація про кулі, гільзи і патрони зі слідами зброї; інформація про об'єкти біологічного походження; інформація про інші вилучені матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення та зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження. Використання цієї підсистеми дозволяє виявляти збіги між вилученими об'єктами у різних кримінальних провадженнях.

Опір працівникам правоохоронних органів досить часто здійснюється за допомогою транспортних засобів. За допомогою них правоохоронцям блокують службовий транспорт, чим унеможливлюють або проїзд до певного об'єкту, або перешкоджають здійсненню переслідування. У такому разі, а також у випадку підтвердження того

факту, що потенційним підозрюваним використовувався транспортний засіб під час вчинення інших досліджуваних нами кримінальних правопорушень, з метою установлення та затримання злочинця, може бути здійснений пошук транспортного засобу за його номерним знаком, маркою та моделлю. Таким чином можна отримати інформацію і про власника транспортного засобу.

З метою установлення місцезнаходження підозрюваного під час розслідування, а також спростування інформації про залишення ним території України, слідчий може здійснити запит для отримання інформації з інформаційної підсистеми «Гарпун», яка містить інформацію про дату та час перетину державного кордону України, пункту пропуску, у якому він здійснювався, відомостей про закордонний паспорт або інший документ, що був використаний як документ, який підтверджує особу.

Отже, інформаційно-довідкове забезпечення розслідування відіграє вагому роль у техніко-криміналістичному забезпеченні розслідування кримінальних правопорушень, що вчинені проти працівників правоохоронних органів. Досить вагому роль у цьому процесі становить інформація, отримана з інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України». Використання цієї інформації дозволяє вирішувати як окремі тактичні завдання, так і основні, зокрема, сприяє встановленню особи злочинця.

Досить важливо аби інформаційні підсистеми згаданого ІПНП постійно наповнювались актуальною та перевіреною інформацією. При цьому, способи отримання та використання інформації, збереженої у них, мають постійно удосконалюватися із запровадженням використання сучасного програмно-технічного забезпечення, з метою недопущення його функціонування як звичайного електронного архіву. Своєю чергою перспективним напрямом діяльності вчених слід вважати розроблення відповідних пропозицій щодо унесення змін до чинного законодавства з метою «легалізації» отриманої інформації. Адже отримана інформація повинна не просто використовуватися для вирішення завдань орієнтуючого характеру, але й набувати статус процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні.